

зависеть от должного, которое бесконечно осуществляется. Производство нравственности в различных ее этапах или формах на основе такого контраста, когда одно (упрощенное индивидуализированное бытие) противопоставляется другому (бытие на основе единства Я и Другого) составляет основу смыслоположения человека.

Литература:

1. Полещук И.В. Левинас и философия религии. Известия Волгоградского государственного педагогического университета. 2005. № 2. С. 12-16.
2. История философии. Энциклопедия. Левинас. URL: <http://www.cyclopedia.ru> (Дата обращения: 11.05.2017).
3. Чои Чжин Сок Ч.Ч. Бахтин и Левинас - этика события vs. этика лика. Вопросы культурологии. 2007. № 12. С. 9-13.

Abstract

The article considers the ethical ideas of Levinas. Influence of the ideas of Husserl and Descartes on Levinas. Ethics as a communication between Me and the Other.

Key words: Levinas, I, the Other.

References:

1. Poleshchuk I.V. (2005). Levinas i filosofiya religii. Izvestiya Volgogradskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta. № 2. S. 12-16.
2. Istoriya filosofii. ENciklopediya. Levinas. (2017) URL: <http://www.cyclopedia.ru>
3. CHoi CHzhin Sok CH.CH. (2007). Bahtin i Levinas - ehtika sobytiya vs. ehtika lika. Voprosy kul'turologii. № 12. S. 9-13.

Статья отправлена: 07.11.2017 г.

© Машенцев А.В.

ЦИТ: ua317-008 DOI: 10.21893/2415-7538.2017-07-2-008

УДК 94(477)''179/1917=(477.83/86)

ДО ПИТАННЯ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ МОСКВОФІЛІВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

TO THE ISSUE ABOUT MOSKWOPHILS ACTIVITIES'S IN EASTERN GALICIA AT THE BEGINNING OF XXth CENTURY

к.і.н., доц. Баран І.В. / c.h.s., as.prof. Baran. I. V.

к.і.н., доц. Юрчук О.Ф. / c.h.s., as.prof. Yurchuk O.F.

Львівський національний аграрний університет, Львів-Дубляни, В. Великого, 1, 80381

L'viv National Agrarian University, L'viv-Dubliany, V.Velykogo str., 1, 80381

Анотація. В роботі розглядаються питання суспільно-політичного життя у Східній Галичині на початку ХХ ст. Зокрема увага приділена розвитку та діяльності москвофільських груп та товариств. Особлива увага звернена на антиукраїнську діяльність цих організацій, які щедро фінансувалися з Росії і ставили собі за мету переконати місцевих українців та європейську спільноту про штучне походження української народності.

Ключові слова: москвофіли, Східна Галичина, українських рух, «русский мир».

На сучасному етапі державного розвитку Україна вкотре стала перепорою на шляху до реалізації імперських планів сусідньої держави – Росії,

замаскованих під спроби захисту прав та свобод громадян українських південно-східних регіонів та пропаганду спрямованої на розвал держави концепції «федералізму».

Історія апробації власних імперських амбіцій Росії щодо українських земель триває вже не одне століття. Ідеологія російського державного імперіалізму процвітала на початку ХХ ст. навіть у Галичині, яка тоді перебувала в складі Австро-Угорщини.

Під прикриттям культурницької діяльності підконтрольних Росії товариств та організацій серед галицьких українців пропагувалося негативне ставлення до австрійської національної політики, особливо – у контексті польсько-українського міжнаціонального протистояння. Водночас Росія нав'язувала європейській спільноті переконання про штучне походження української національності (народності) виключно як засобу обмеження російських впливів.

Натомість реальність свідчила, що українське національне життя в умовах конституційної австро-угорської монархії мало кращі перспективи, ніж у Росії. Піднесення українського національного руху в Східній Галичині додавало сил і віри наддніпрянським українцям в боротьбі за національні права. Утвердження галицького П'ємонту як духовного українського об'єднавчого центру для Росії означало початок кінця її контролю над Великою Україною (Наддніпрящиною), тому український національний рух становив загрозу для Росії як імперії.

Активізація громадсько-політичного життя Галичини на початку ХХ ст. стосувалась польських, українських та промосковських сил. Москвофіли активізували агітацію серед селян і міщан через товариство ім. М. Качковського, боролися за депутатські мандати до Галицького сейму і Віденського парламенту тощо. З метою розколу українського національного руху російське самодержавство використовувало різні методи: від матеріальної підтримки москвофілів і польських шовіністів до втручання у внутрішні справи Австро-Угорщини. Зазвичай для антиукраїнської агітації використовувалися товариства, москвофільська і російська преса, місіонери російського православного руху, дипломатичні представники. На початку ХХ ст. діяльність москвофілів поживалася у зв'язку із зростанням фінансування. Однак діяти безпосередньо через державні російські чинники в умовах загострення відносин між двома імперіями – Росією та Австро-Угорщиною – ставало все складніше, до того ж не було відшліфовано механізм зв'язків між москвофільськими товариствами і російськими державними інституціями.

Тому для підтримки діяльності москвофілів усього західноукраїнського регіону було створено 15 грудня 1902 р. у Петербурзі «Галицько-російське благодійне товариство» («Галицко-русское благотворительное общество»)[1] (далі – «Товариство...»). «Товариство...» виникло як громадська організація в Галичині, діяльність якої, згідно зі статутом, повинна була б обмежувалась наданням «різноманітної моральної та матеріальної підтримки «руським» галичанам та їх сім'ям, що тимчасово або постійно проживали у Санкт-Петербурзі, а також сприяння в ознайомленні російської громадськості з

Прикарпатською Руссю, її минулим і сучасністю»[2]. Російські урядові кола розглядали «Товариство...» як важливий засіб впливу на австрійські справи. Свою діяльність «Товариство...» тісно пов'язувало з російською православною церквою, пропагуючи панславізм.

Формальна та матеріальна підтримка «Товариством...» та російським самодержавством московієства мали убезпечити Росію від вільнодумства та демократичних ідей. Оцінюючи політику австро-угорських властей в 1908 р., секретар імператорського консульства у Львові В. Олфер'єв писав: «українці сольються в самостоятельный единый народ и тогда борьба с сепаратизмом станет невозможной. Пока в Галиции живет еще русский дух, для России украинство не так еще опасно, но коль скоро австро-польскому правительству удастся осуществить свою мечту, уничтожив все русское в Галиции, и заставит на веки забыть о некогда существовавшей Червонной православной Руси, тогда будет поздно, и России с врагом не справиться»[3].

Активізації московієльського руху в Галичині сприяли зацікавлені в знищенні українського національного руху польські політичні чинники, особливо за намісництва Л. Пінінського (1898 – 1903), А. Потоцького (1903 – 1908) тощо. У 1908 р. на Слов'янському з'їзді в Празі укладено польсько-російський пакт про ставлення до «українського питання», відповідно до якого поляки повинні були «стримувати й поборювати» український рух в обмін на поступки Росії у питанні польських національних вимог у Конгресовій (Центральній – авт.) Польщі [4].

У 1907 – 1908 рр. серед членів російської Державної думи група депутатів на чолі з В. Бобринським проявляла надмірне зацікавлення Галичиною. Під час роботи Слов'янського з'їзду лідер галицьких московієлів В. Дудикевич запросив В. Бобринського відвідати Галичину. Парадоксальність ситуації полягала в тому, що намісник А. Потоцький надав офіційний дозвіл на візит російської делегації, знаючи про далеко недружнє щодо навіть австрійської влади ставлення. Делегація у складі В. Бобринського, А. Гіжицького та інших російських діячів відвідала Львів, Коломию, Журавно, Жидачів, і навіть московієльські «станіци» (тобто, окремі галицькі села – авт.). З того часу про Галичину активно заговорили у Державній думі та російських часописах. У грудні 1908 р. «Товариство» очолив В. Бобринський – один з організаторів фракції націоналістів в Державній думі, прихильник російської експансії та політики зросійщення національних районів Росії.

Тоді ж секретар російського консульства у Львові В. Олфер'єв зазначав, що насправді плани возз'єднання Галичини з Росією пропагувала невелика група людей. Завдяки В. Бобринському та його прихильникам в Росії зростало російське зацікавлення «під'яремною» (поневоленою) Галичиною як частиною Русі як серед державних російських кіл, так і у пресі. «Галицько-російське благодійне товариство» в Петрограді стало зв'язковою ланкою між пересічним галичанином і «русским». Започатковано постійні взаємні візити «русских» і галичан з метою поширення ідеї об'єднання Червоної і Державної Русі: «Вони обнадіювали галичан обіцянками нечуваних благ, малюючи їм картину великого дня визволення в самих казкових і принадливих фарбах. А насправді

Росія про Галичину майже нічого не знала, для неї Галичина була однією з численних частин клаптикової імперії, не кажучи вже про військо, яке розглядало її як театр воєнних дій на випадок війни з Австрією» [5].

Особливо вдало москвофіли маніпулювали історичними термінами, зокрема, назвою «Русь» в сенсі «Россія» тощо. На партійному з'їзді у Львові 1 листопада 1909 р. галицькі москвофіли змінили назву «Русско - Народная Партия» на «Русско - Народную Организация» (РНО). Її керівним органом став обраний «Русский народный совет» (РНС) на чолі з В. Дудикевичем. «Народный совет» позиціонував себе як верховне представництво тієї частини «галицко-русского» населення, яка сповідує історичні «русские начала и остается верной русской национальности». Виконавчим органом РНС була «Русская Рада».

До складу РНС входило 20 членів, яких щорічно обирали на Народному з'їзді серед керівництва «Русской Рады», представників культурних і економічних товариств, організацій «Народний дім», «Ставропігон», товариств ім. М. Качковського, «Защита земли», депутатів галицького сейму і віденського парламенту, редакторів москвофільських часописів – «Прикарпатская Русь» і «Голос народа» [6].

Відповідно до статутних вимог, її членом міг бути той, хто «сознает национальное и культурное единство всего русского народа, признает всю Прикарпатскую Русь – Галичину, Буковину и Угорскую Русь в народном и культурном отношении составною частью русскаго мира» [7]. Діячі РНО визнавали регіональну відмінність галичан («галицко-русских»), ототожнюючи їх етнічному рівні з малоросами, а Галичину вважали частиною Малої (Південної) Русі. Проте культурний, а, за певних обставин, і політичний розвиток розглядали виключно в межах «русского мира».

Слід зауважити, що таке стрімке зростання москвофільських настроїв у донедавна цілком байдужій до російської ідентичності Східній Галичині аж ніяк не могло обійтися без сприяння з боку частини української еліти. Цілком слушно професор С. Рудницький писав, що «москвофільську партію творять самі чистокровні українці—відступники, москвофільство було найгіршим наслідком польського гніту. Поляки підтримували його цілою силою, щоби поборювати українство, а рівночасно клеветали на українців перед австрійським урядом, що українці, мовляв, усі москвофіли, тому треба дати ще більше влади в руки над українцями» [8].

Боротьба з українським галицьким рухом проводилася москвофілами і в релігійній площині. Значним впливам греко-католицької церкви очолювана В.Дудикевичем «Русско–Народная Организация» протиставляла ідею православного «русского міра», головною опорою якого в Галичині була Почаївська Лавра та російські націоналісти» [9].

Розгорнута російським самодержавством боротьба за розширення «русского міра» потребувала фінансування, яке з 1909 р. стало регулярним. Особливо активізувалася проросійська агітація напередодні війни, в умовах активного сприяння діяльності москвофілів зі сторони польської адміністрації Галичини. Зростало субсидювання «Русского Народного Совета», газет

«Прикарпатская Русь» і «Голос народа», підконтрольних москвофілам бурс, пансіонатів, читалень, передвиборчої агітації до представницьких органів краю. Фінанси надходили через співробітників російського посольства і консульства у Відні, консульства у Львові.

Українська національна еліта усвідомлювала загрозу москвофільства для української ідентичності та української ідеї, проте сформувати чіткої платформи у боротьбі з «руським міром» українській еліті не вдалося. Хоч поодинокі спроби були. Так, депутат М. Василько у 1909 р. двічі в австрійському парламенті піднімав питання щодо «русофільських підступів» у Галичині та Буковині. Відзначимо, що цісар Франц Йосиф публічно підтримав лідера буковинських українців [10].

Відомо про спробу Відня обмежити впливи москвофілів через офіційні важелі впливу. Так, 12 грудня 1909 р. міністр внутрішніх справ Австро-Угорщини Г. Герділь звернувся до Галицького намісника розслідувати факти підтримки крайовою адміністрацією русофільської пропаганди. Натомість, цілком прогнозованою слід вважати відповідь намісника-поляка М. Бобжинського: «Розвиток руської національності в нашому краї може відбутися тільки на підставі народної руської мови та її окремого національного почуття, тому адміністрація держави не може толерувати штучно імпортованих з Росії течій» [11]. Натомість тоді ж місцеві органи влади фіксували факти незаконного фінансування Росією москвофілів. Так, керівник староства у Перемишлі в листі до Президії дирекції поліції від 17 вересня 1911 р. поінформував про здобуту таємну інформацію, щодо надання через російське консульство у Львові грошових субсидій відомим місцевим діячам на розвиток повітової читальні ім. Качковського. Директор поліції Львова в донесенні до Президії намісництва від 16 жовтня 1911 р. взагалі заперечив можливість фінансування москвофілів на час написання донесення, наголосивши. Що такі факти – вина попередників (К. Пустошкіна, секретаря В. Олфер'єва) [9].

Українська преса висвітлювала проблему русофільства як загрозу і для українців, і для авторитету австрійської влади, наголошуючи, що москвофіли готують кадри «добровольців для визвольної армії білого царя». Так, у статті «Поляки і сила русофільства» (1912 р.), надрукованій на шпальтах найбільш авторитетного галицького часопису «Діло» говорилося: «Переслідування сі – («русофілів») австрійськими властями – авт.), то цілком безвартні шикани і більше нічого. Тим часом потайки консервується русофільство, рятується перед загибеллю і спокійно, потираючи від задоволення руки, глядиться, як по десятках, утримуваних російськими рублями бурс, наче в оранжереях штучно виплекується дітвору на майбутніх російських агентів» [12].

Зневажливо відгукувався про діяльність керівників москвофілів та їх покровителів в Росії керуючий імператорським консульством у Львові. Аналізуючи громадсько-політичну ситуацію в Східній Галичині, Верховцев у донесенні до Міністерства закордонних справ від 27 червня 1913 р. відзначав: «Пора нарешті, виразно поставити питання, чого ми бажаємо досягнути, не ставлячи собі ефемерну мету русифікувати Галичину за два – три роки і знайти можливість впливати на народні маси без цих огидливих комісіонерів по

інсценуванню російського руху в Галичині». Консул Верховцев, як і посол у Відні М. Гірс, пропонували схему впливів, яка включала політичний, економічний (дешеві кредити) і релігійний (православ'я) фактори як гарантію лояльного ставлення галичан до Росії. Натомість стосовно швидкого «зросійщення» галичан керівники російських установ висловлювалися скептично, називаючи їх «оманливими ефектами» [13]. Значною мірою скептицизм російських чиновників стосовно формування «русского міра» в Галичині був пов'язаний як з недостатнім фінансуванням москвофілів, так і нецільовим витрачанням коштів (приблизно щорічна сума надходжень для москвофілів становила 20-40 тис. рублів від приватних осіб і асигнувань Св. Синоду). Чиновник дипкорпусу М. Казанській у таємній записці «О русском влиянии в Галиции» від 11 серпня 1913 р. рекомендував збільшити фінансування москвофілів; надати російському консульству у Львові право контролю; сприяти підвищенню професійного рівня тих москвофілів, які безпосередньо створюють пропаганду (зокрема, молодого покоління «новокурсників»; співробітників газет тощо), інакше «з кожним роком співчуття до нас в Галичині і значення російського імені будуть зменшуватися і недалеко той час, коли старовинна вотчина «русских» князів не тільки стане нам чужою, але й ворожою» [14]. До пропозиції збільшити фінансування дослухались, про що свідчить лист з міністерства фінансів на ім'я міністра закордонних справ С. Сазонова від 14 серпня 1913 р., згідно з яким для підтримки «русской народности» в Австро-Угорщині (Прикарпатті) виділили до 200 тисяч рублів при встановленні контролю МЗС, МВС і обер-прокурора Синоду [13].

Як свідчать архівні джерела, російський уряд планував залучити до москвофільського руху представників греко-католицького духовенства, перехід яких у лоно православ'я та москвофільства передбачалося фінансувати, як зазначав обер-прокурор Св. Синоду В. Саблер у таємному листі міністрові закордонних справ С. Сазонову від 17 грудня 1913 р., з суми у 29 000 рублів на 1914 рік; у довгостроковій перспективі розмір допомоги на підтримку православного руху встановлювався у 60 000 рублів щорічно [13].

Однак вагома фінансова підтримка москвофілів Росією не призвела до перетворення москвофільства на конкурентну політичну силу в Галичині, що впало у вічі навіть тогочасним полякам, один з яких писав: «Порівняння національних руських інституцій з москвофільськими переконливо показує, що перші є результатом природного розвитку повного сил і життя народу, що прагне поширювати і поглиблювати здобутки; а другі – результатом штучним, насадженим іззовні, без міцних підвалин і майбутнього» [4].

Отже, на початку ХХ ст. Російська імперія остаточно утвердилася у пошуку шляхів розширення меж «русского міра» на захід. Головною перепоною для московських планів був зростаючий український національно-культурницький та політичний рух на галицьких землях Австро-Угорщини. Підготовка ментально-політичного підґрунтя для окупації Росією східногалицьких земель з допомогою москвофільства та православ'я напередодні Першої світової війни фактично зазнала поразки на тлі еволюції

«українського питання» - з внутрішньої проблеми держави Габсбургів у міжнародну. Сам факт демонстрації українцями Східної Галичини своєї політичної окремішності критично обмежив поле діяльності москвофілів, а, отже, значно ускладнив плани Росії з інтеграції галицьких земель у «русский мір» на майбутнє.

Література і джерела:

1. Росийский государственный исторический архив (Санкт Петербург) (далі РДІАСП) – Ф. 1284, оп. 188, Д. 94.
2. РДІАСПБ. – Ф. 1288, Оп. 15, Д. 109.
3. Бахтурина А. Ю Политика Российской империи в Восточной Галиции в годы Первой мировой войны // Серия «Первая монография», под. ред. Г. А. Бордюгова М.: АИРО-XX, 2000. – С. 47.
4. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. В 2 т. Т.1. – К., 1994. – С. 441.
5. Центральний державний історичний архів України у м. Києві (далі ЦДАУК) – Ф. 361, Оп. 1, Спр. 1168.
6. Современная Галичина. Этнографическое и культурно-политическое состояние ее, в связи с национально-общественными настроениями. Записка составленная при военно-цензурном отделе управления генерал-квартирмейстера Штаба главнокомандующего армиями Юго-Западного фронта. Июль. – 1914. Походная типография Штаба главнокомандующего армиями Юго-Западного фронта – С. 6-7.
7. Прикарпатская Русь № 1631 – 1915. – 30 апр.
8. Рудницький С. Чому ми хочемо самостійної України. – Львів, 1994. – С.68.
9. Центральний державний історичний архів України у м. Львові (далі ЦДАУЛ). - Ф. 146, Оп. 4, Спр. 5887.
10. Bihl Wolfdiefer. Die Beziehungen zwischen Österreich-Ungaru und Russland in bezug auf die galizische Frage 1908-1914 // Galizien um die Jahrhundertwende. Hrsg. Von Karlheinz Mark. - Wien; München, 1990. - S. 41.
11. Уська У. Політика офіційного Відня та Галицького намісництва щодо русофільського руху в 1908 – 1914 рр. // Історичні та культурологічні студії. – Львів, 2004.-С. 165.
12. Діло. - №8002, -1912.- 17 січ.; №8007, - 1912. – 24 січ; №8020,- 8 лют; №8201, 19 верес; №8225, 19 жовт.
13. Архив внешней политики Российской империи (далі АЗПРІ. - Ф. 133., Оп.470. Д.14., 120, 155.
14. Москвофільство: Документи і матеріали / вступна стаття, коментарі та добірка документів Сухого О. – Львів, 2001, - С.100-103.

Abstract

Key words: Moskwophils, Eastern Galicia, Ukrainian issue, «Russian world».

The Ukrainian issue played a very important role in the activities of the Galician Moskwophil organizations at the beginning of XXth century. The leaders of the Galician Moskwophil societies paid special attention to the Ukrainian national movement's extermination in the Eastern Galicia. The Moskwophils political orientation towards Russian Empire was based on the denial Galician

Ukrainian nation's group existence and recognition of Russia's the special historical rule on the Western-Ukrainian lands. The Moskwophil societies's («M. Kachkowsky society», «Galician-Russian charitable society», «Russian-national organization»), the press («Precarpathian Rus'», «Nation's voice») ideological line and economic base are examined in this article. The relations between Polish Galician administration and Moskwophil societies are determined. The inefficiency of Moskwophil organizations's activities at the realization of «Russian world» course in the Western-Ukrainian region before the First World War is proved in this investigation.

References:

1. Rossijskij gosudarstvennij istoričeskij arhiv Sankt Peterburg. - Fond 1284, Opis'. 188, Delo 94.
2. Rossijskij gosudarstvennij istoričeskij arhiv Sankt Peterburg. - Fond 1288, Opis'. 15, Delo 109.
3. Bahturina A. Ju. Politika Rosijskoj imperii v Vostočnoj Galicii v gody Pervoj mirovoj vojny // Serija «Pervaja monografija», pod. red. G. A. Bordjugova M.: AIRO-XX, 2000. – P. 47.
4. Lisjak-Rudnic'kij I. Istorichni ese. V 2 t. T.1. – K., 1994. – S. 441.
5. Central'nij derzhavnij istoičnij arhiv Ukrai'ny u Kievi. - Fond 361, Opis'. 1, Delo 1168.
6. Sovremennaja Galichina. Jetnograficheskoe i kul'turno-političeskoe sostojanie ee, v svjazi s nacional'no-obshhestvennymi nastroenijami. Zapiska sostavlenaja pri voenno-cenzurnom otdel upravlenija general-kvartirnejstra Shtaba glavnokomandujushhego armijami Jugo-Zapadnogo fronta. Ijul'. – 1914. Pohodnaja tipografija Shtaba glavnokomandujushhego armijami Jugo-Zapadnogo fronta – P.6-7.
7. Prikarpat'skaja Rus' № 1631 – 1915. – 30 apr.
8. Rudnyc'kyj S. Chomu my hochemo samostijnoi' Ukrai'ny. – L'viv, 1994. – S.68
9. Central'nij derzhavnij istoičnij arhiv Ukrai'ny u L'vovi Fond 144, Opis'. 4, Delo 5887.
10. Bihl Wolfdiefer. [Die Beziehungen zwischen Österreich-Ungaru und Russland in bezug auf die galizische Frage 1908-1914] // Galizien um die Jahrhunderts wende. Hrsg. Von Karlheinz Mark. - Wien; Miinchen, 1990. - S. 41
11. Us'ka U. Politika oficijnogo Vidnja ta Galic'kogo namisnictva shhodo rusofil's'kogo ruhu v 1908 – 1914 rr. // Istorichni ta kul'turologični studii. – L'viv, 2004.-S. 165.
12. Dilo. - №8002, -1912.- 17 jan.; №8007, - 1912. – 24 jan; №8020,- 8 feb; №8201, 19 sept; №8225, 19 oct.
13. Arhiv vneshnej politiki rosijskoj imperii. Moskva. - Fond 133, Opis'. 470, Delo 14. 120, 155.
14. Moskvofil'stvo: Dokumenty i materialy / vstupna stattja, komentari ta dobirka dokumentiv Suhogo O. – L'viv, 2001, - S.100-103.

Стаття відправлена: 28.10.2017 г.

© Баран. І. В., Юрчук О. Ф.

ЦИТ: ua317-007 DOI: 10.21893/2415-7538.2017-07-2-007

УДК 616.24-036.1-091.8

ПЕРВИЧНЫЕ АТЕЛЕКТАЗЫ ЛЕГКИХ У НЕДОНОШЕННЫХ НОВОРОЖДЕННЫХ

Серикбай М.К., Алшериева У.А., Анаятова Б.Ж.

Казахский национальный медицинский университет им. С.Д. Асфендиярова, кафедра патологической анатомии г. Алматы, Казахстан

Бронхолегочная патология лидирует в структуре заболеваемости и смертности детей раннего неонатального периода. Среди причин смерти недоношенных детей удельный вес асфиксии и заболеваний легких